

REFERANDUM, HALKLAR VE EMPERYALİZM

FUAT AKYÜREK

Bugün emperyalizm halkların yaşamını doğrudan etkiliyor, toplumların yaşamının en küçük ayrıntılarına kadar girmiş durumda ve onların yaşamlarını derinden sarsıyor. Ancak bu etkinin bağımlı ülkelerin halkları ile emperyalist ülkelerin halkları üzerinde temelde farklı olduğunu da tespit etmek gerekiyor. Bağımlı ülkelerin işçi sınıfı ve halkları bir taraftan ülkelerinin zenginliklerinin emperyalist ülkeler tarafından yağmalanması, mali bağımlılık, çocuk emeği dahil ucuz emek sömürüsü ve kölelik koşullarına mahkum edilirken, diğer taraftan bu soygun sırasında ülkelerinin doğalarının tahrip edilmesinin ağır koşulları ile karşı karşıya kalıyorlar. Emperyalist ülkelerin işçi sınıfı ve halkları ise doğrudan emek sömürüsüne mahkum olmakla birlikte, yaşamlarını bağımlı ülkelerin halklarına göre örneğin kur farkından kaynaklanan ucuz tüketim maddelerine sahip olma, işçi sınıfının aristokrat tabakasının biraz daha kalın olmasından kaynaklanan gelirlere, dolayısıyla zorluklarını biraz daha hafifleten bu ve benzeri avantajlara sahip olabiliyorlar.

İsviçre'de 29 Kasım'da yapılan iki oylama emperyalizmin ve emperyalist tekellerin ülke halkı üzerindeki etkilerini gözlemlemek açısından ilginç bir örnek sunuyordu. Şirketsel sorumluluk inisiyatifi (Konzernverantwortung) ve savaş malzemesi üretenlerin finansmanının yasaklanması (Füreinander Verbot der Finanzierung von Kriegsmaterialproduzenten) oylamaları hayırla sonuçlandı. Gerçi şirketsel sorumluluk inisiyatifi yüzde 50.7 oranında evet oyu almasına rağmen Senato -Ständerat- tarafından kabul edilmediği için reddedilmiş oldu. Senato kanton temsilcilerinden oluşuyor ve anayasa referandumlarında kanton çoğunluğu da aranıyor, yani bu sonuçla çifte çoğunluk sağlanmamış oldu. Savaş malzemeleri üretenlerin finansmanının yasaklanmasına ilişkin inisiyatif ise yüzde 58 ile reddedildi. İsviçre tekeli sermayesi referandum öncesinde yoğun bir karşı propaganda yapmış, halkın bilincini bulandırmıştı ve bunun karşılığını da aldı.

Oysa genel olarak sağ duyuya sahip ve çevre konusunda, çocuk emeğinin sömürülmesi, savaşlar vb. konusunda duyarlı olan bir halkın bu iki inisiyatifide yüksek oranda evet oyu ile desteklemesi beklenirdi. Ama öyle olmadı. Burada halkı suçlamak anlamsız olacaktır. Ancak emperyalizmin, emperyalist tekellerin halkın yaşamı, düşünceleri üzerindeki tahrip edici etkilerini de gözlemlemek gerekir. Ancak bu etkiler sadece İsviçre'ye özgü değildir. Benzer sonuçlar kapitalizmin diğer merkez ülkelerinde de gözlemlemek olanaklıdır. Örneğin ABD ordusu dünyanın pek çok ülkesine yıkım ve işgal götürüyor, Almanya, İngiltere, Fransa vb. ülkelerde benzer bir gerici etkinlik içindedir. Ama bu ülkelerin politik yaşamında bu devletlerin dış ülkelerde yaptığı yıkımlar etkili tartışmaların konusu değildir. Komünistler, ilericiler bu konuları gündeme getirirler, zaman zaman işçi sınıfı sert tepkiler koyabilir ama bunlar genel gerici hava tarafından arka plana itilir ve sesleri boğulur.

Marksizmin ulusal sorun konusunda "başka bir ulus ezen bir ulus özgür olamaz" saptaması adeta bu ilişkide de doğrulanmaktadır. Emperyalist ülkelerin halkları egemen sınıfın ideologları ve sözcüleri tarafından sürekli olarak bağımlı ülke halklarının geriliği, dinsel bağınazlığı, demokrasiye ve çevre konularında duyarsızlığı konusunda yoğun bir karşı bombardımana tutulur, çoğu durumda da bağımlı ülkelerin

halkları her türlü kötü muameleye layık hayvanlar düzeyine indirilir. Ama emperyalist devletlerin ve bu ülkelerin dev tekellerinin bu ülkelerde sömürüyü azami gerçekleştirmek üzere yeraltı ve yer üstü kaynaklarını talan etmeleri, pek çok durumda daha ucuz olduğu için çocuk emeği kullanmaları, bu tekellerin bağımlı ülkelerdeki uzantıları olan üretim ve hizmet alanlarında sendikalaşmak isteyen işçilere devlet terörü uygulanarak onların sendikasızlaştırılmaları görmezden gelinir, geri ülkelerin egemen sınıflarına ayakta kalmaları ve kendi halklarına zulmetmeleri için onlara verilen verilen destekten hiç söz edilmez.

Bütün bunlara karşı mücadele mutlaka başarılması gereken bir görevi emperyalist ülkelerin ve bağımlı ülkelerin işçi sınıfının ve emekçi halkların önüne getiriyor. Bu enternasyonalist dayanışma ve birlikte mücadeledir. Emperyalist ülkeleri işçi sınıfı ve emekçi halkları, bağımlı ülkelerin işçi sınıfına ve emekçi halklarına destek vermek, kendi emperyalist burjuvalarına karşı bu ülkelerin işçi ve emekçileri ile dayanışmak görevi ile karşı karşıyadır. Bunu yapmamak emperyalist ülkelerin işçi sınıfını ve emekçi halklarını kendi sömürücü egemen sınıflarının karşısında zayıf düşürür, ve onları doğal müttefiklerinden ayırır. Şurası da bir gerçektir ki, emperyalist tekeller farklı ülkelerde kurdukları üretim birimleri ile bu ülkelerdeki işçi sınıfı ile emperyalist ülkelerin işçi sınıfı arasında aynı üretim zincirinin halkaları olmaları gibi somut bir ilişki kurmuş, enternasyonalist dayanışmayı adeta zorunlu hale getirmiştir.

Kısacası bitirirken vurgulamak gerekir ki, bağımlı ülkelerin köleliğe mahkum edilmeleri ve zincire vurulması emperyalist ülkelerin işçi sınıfının ve emekçi halklarının boynuna takılan bir halka olmaktadır. Ağır sömürü koşulları, kazanılmış ekonomik ve sosyal hakların gaspı, eğitim ve sağlığın paralı hale getirilmesi ve kalitesinin düşmesi, emperyalist savaş ve işgallerde cepheye sürülen kurbanlıklar olma vb. gibi sonuçlar bu durumun en belirgin örnekleridir. Uluslararası gerginliklerin ve bloklaşma eğilimlerinin hızlandığı bir dönemde uluslararası işçi sınıfının ve emekçi halkların enternasyonalist dayanışması ve birliği her geçen gün daha büyük önem kazanıyor. İç içe geçmiş ekonomiler ve bağımlılık ilişkileri dikkate alındığında er yada geç bunun başarılacağına güvenmek gerekiyor.